

Szakszervezeti munka és érdekvédelem

A szakszervezetek tennivalóiról, érdekvédelmi munkájáról beszélgettünk dr. Agoston Józseffel, az SZMT vezető titkárával, Előljáróban szóba került, hogy a korábban szakszervezeti feladatoknak számító társadalombiztosítás és a munkavédelem ma már állami szervezatként működik. Ebből adódott az első kérdés is.

— Ebben hát többé nem is számíthatunk a szakszervezetekre?

— Erről so sincs. A szakszervezetek továbbra is foglalkoznak a társadalombiztosítás és a munkavédelem kérdéseivel. Persze a hatósági jogkörök, határozatok, szankciók az állami hivatalok feladatai. A testületek kebelében vannak társadalombiztosítási tanácsok és munkavédelmi ellenőrök. Tehát figyelemmel kísérjük, ellenőrizzük és véleményezzük a tennivalókat, a fölmerült kérdésekben állást foglalunk.

Hosszasabban beszélgettünk azokról a változásokról, körülményekről, amelyek a munkavégzésben, a munkaidőben történtek az elmúlt időben. Visszakanyarodtunk egészen odáig, hogy hajdanában a szakszervezetek egyik harcoss jelzője az „három nyolcas” volt. Az általános túlmunkák, a különféle gémmunkák, végérmék, más csoportok által nyújtott munkavégzési lehetőségek mintha ellentmondának a 3X8-nak.

— Mi a szakszervezet álláspontja?

— Továbbra is fontos tennivalónak tekintjük, hogy a dolgozók munkaidejével foglalkozunk. De hol van már a 3X8? Hiszen a heti kötelező munkaidő 40 óra. A gmk és vgmk adta lehetőségek igen sok embert érintenek. A szakszervezetek támogatják ezeket a megoldásokat. Hazánk gazdasági körülményei is szükségessé teszik a természetben kialakult új vonásokat. Ezáltal szépen javult a dolgozók anyagi helyzete is. Csongrád megyében körülbelül 20 ezer embert érint, s ha a családokat is számításba vesszük, legalább 80 ezer ember életére van hatása. Ez politikailag is helyes. A szakszervezetek egyetértenek a párt erre vonatkozó irányelveivel. Az igaz, hogy több időt vesz igénybe, vannak viták is köztük. Viszont sok mindent bonyolít is a vgmk: szervezettség, jobb az anyagellátás és a termékek minősége. Remélhetően ezek visszahatnak a főmunkaidő folyamataira. Főmunkaidő figyelembe véve a szakszervezeteknek fölsőleges volna ellenézni. A magasabb jövedelmekkel a dolgozók is elégedettek. Persze nem minden szakmában van lehetőség gémmunkára. Új és érdekes vonások ezek a természetben, az elosztásban és a társadalmi tevékenységben.

— A kifáradás elképzelhető?

— Sokáig csinálni nem könnyű, hiszen olykor a szombatok és a vasárnapok is munkával telnek el. Az úgynevezett háromszor nyolc az emberek élettapasztalatain, bölcsességén nyugszik. Pihenni is kell, a családdal együtt élni, a gyerekeket nevelni. Valószínű előbb, vagy utóbb kialakul az az elviselhető munkaidő, amelyet még károsodás nélkül eltűr az ember. A gazdasági viszonyaink is javulnak.

— A szakszervezetek érdekvédelmi sokoldalúbbá váltak?

Jegesedő folyók

Erős jégképződés kezdődött a Kisalföld folyóin annak nyomán, hogy csütörtökre virradó éjszaka a talajszint nyomon 18–20 fokos hőmérsékletet is mértek. A Rába folyó alsó és középső szakaszán erős jégzárlást figyeltek meg. Győr térségében pedig teljesen befagyott a folyó, és a jégvastagsága elérte a 4–5 centimétert. Befagytak a szigetközi Duná-ágak is.

tos, hogy a vállalati tanácsok mint tulajdonosi jogok gyakorlói, döntenek a munkahely távlati tennivalóiról. A vállalati tanácsok lényegében a munkavállalók érdekeiben, nevében tevékenykedik. Munkavállalók és tulajdonosok, főadatok végzése során konfliktusok is adódhatnak, s ha azok előbbre viszik a közös ügyet, csak jó. Fontosnak tartjuk az új fórum kezdeti lépéseit, hiszen a munkásság most kezdő önmaga megválasztani a gazdasági vezetőket. E tevékenységükben jó együttműködésre lesz szükség a párt-, a szakszervezetek és az ifjúsági szervezet és a gazdasági vezetők között. Egelőre vállalati tanács alakul a DELÉP-nél az Alföldi Porcelángyárban és a Délterv-nél. Dolgozói közgyűlés által választott vezetőség irányítja a Makói Redőnygyárban, a Górsai Állami Gazdaságban és az Agrokernél. Ez utóbbi helyeken a közgyűlés gyakorolja azokat a jogokat és hatásköröket, amelyeket máshol a vállalati tanács. Tehát megválasztja a gazdasági vezetőket is.

— Valóban sokoldalúbbá váltak a szakszervezetek feladatkörre. Az idei évben melyek a legfontosabb tennivalók?

— Köztudott, hogy a hetvenes évek vége és a nyolcvanas évek eleje a gazdasági életben sok nehézséggel párosult. Ez új stílusú munkát követelt a szakszervezetektől is. A dolgozók kritikusabbá váltak minden területen, így a szakszervezeti érdekvédelemmel szemben is. Korábban folyamatos javulás volt az életük minden területén, majd megtorpanás következett, útkeresés. Sok gyöngesség is nehezítette a munkát. Jelentős létszámmozgásokra is sor került. Tehát kritikusabb létkörben kell a szakszervezeteknek is tevékenykedniük. Többet kell foglalkozni a dolgozó emberek egyéni gondjaival problémáival. Az elmúlt hat-hét esztendő, a nehezebb időszak egyben jó iskolának is bizonyult, mindenki tanult belőle. A szakszervezetek, a vállalatok és maguk a dolgozó emberek is. A módosításokra nagy szükség van. A szakszervezetek részéről az érdekvédelem bonyolultabb érdekvédelmére, a dolgozóknál pedig a teljesítmény szerinti jövedelem-szerzésre helyeződik a hangsúly. Többé kell a munkaadóknak a munkahelyi demokrácia fórumai, a különböző testületek, sőt legújabbban a tulajdonosi jogkörök is változtak.

— Ez így igaz. Már a korábbi években megélték és fölérősödött a bizalmiak és testületeik munkája. Megnőtt a jog- és hatáskörük. A megyében 178 munkahelyen van bizalmi testület. A vállalatvezetési formák változásai nyomán változnak a fórumok. Természetesen, amely területen nem lesz változás, ott maradnak a munkahelyi demokrácia korábbi fórumai, s ugyanúgy működnek, mint eddig. Ahol a vezetőket választják, ott létrejönnek a vállalati tanácsok. Ezek létrehozása a párt- és szakszervezetek feladata. Két vonatkozásban alakul az összetétel: a szakszervezetek, illetve a dolgozók által delegált tagok, valamint a vállalatvezetés részéről delegált tagok alkotják a tanácsot. Többségben a dolgozók képviselői lesznek. Vállalati tanács alakul olyan helyeken, ahol nincs még a teljes dolgozó gárdát tanácskozással összefoglaló. Fontos, hogy a párhuzamos feladatokat is elkerüljük a vállalati tanácsok és a bizalmi testületek között. A kontúrok világosak: a vállalati tanácsok a munkahelyi foglalkoztatás, míg a bizalmi testületek a természet, az elosztás és a szociálpolitika éves terminusaiban, feladataiban működnek közre. Elővileg és politikailag is fontos.

Gazdag István

A TIT főtitkára megyénkben

Tegnap, csütörtökön Rottler Ferenc, a TIT főtitkára megyénkbe látogatott, Szegeden Vántus Istvánné, a TIT Csongrád megyei szerve-

zete titkárának kíséretében felkereste a megyei pártbizottságot, ahol dr. Komócsin Mihály, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára fogadta. Megvitatták a TIT megyei munkájának, a tudományos ismeretterjesztésnek az időszaki teendőit, a szakembereket, az értelmiségiek közéleti tevékenységének kérdéseit.

Rottler Ferenc találkozott Szabó G. Lászlóval, a megyei tanács elnökhelyettesével is, akivel a TIT-munka időszaki kérdéseiről folytatott eszmecsere.

Változó hangsúlyok

Úgy búcsúzott az óév, hogy minden településen tudják, az idén mire, mennyit költhetnek. Építhetnek-e óvodát, lesz-e új ABC, elegendő-e a porta családi házhoz és jut-e több pénz parkosításra, utjavításra... Terjedelmes az a lista, amit most illendő lenne felsorolni. Am sokszor még a tanácstagok sem tudnak eligazodni a költségvetés számos lapján és a hozzá tartozó rovatok között. Az olvasókat nem is akarom fárasztani e „számháborúval”. Azonban úgy látom, hogy az elmúlt napok kurtára szabott tanácsülési tudósításai mellé egy fülszöveget is illik tenni, magyarázatfélékképpen.

A Csongrád megyei tanács 1985-re 5,5 milliárd forintot irányzott elő működési költségvetésre, illetve a fejlesztésekre. Valószínű, hogy a szám önmagában nem sokat mond. Talán a város vagy a község lakója nem tudja eldönteni, mekkora pénz ez a summa. Nagyon sok, vagy rendkívül kevés a közösségi feladatok megoldásához? Az olvasónak biztosan eszébe jut a kérdés, vajon a nagy kalapból az ő városára, falujára elegendő jut-e? Végighallgatva a tanácsületek egy részének vitáit, hamar kiderült, sosincs annyi pénz, ami elegendő lenne. Valójában az elmúlt hetek tanácskozásain a szenvedélyek nem uralkodtak el, mert a közéletben jártas és a közigazgatáshoz konyit ember jól tudja, az állam nagyobb anyagi fedezetet nem tud biztosítani nagyra törőbb álmaink megvalósításához.

Ezért a tanácsai gazdálkodásban 1985-ben is az az elsőrendű cél, az az idej volt, nevezetesen, az alapellátás színvonalának megőrzése, illetve egy-két területen, ahol lehet, tervszerű fejlesztése. Kiemelt terület marad az oktatás és az egészségügy. Szárazalékban is kimutatható, hogy a gyógyításra, a tanításra több pénz jut az idén. Persze, időközben az árak is emelkedtek, és bővült az intézményeknek a köre, s ezek a változások újabb, nagyobb összegeket emésztettek fel.

Az elmúlt ötvenes tervben hozzászokhattunk ahhoz, hogy az intézmények működési költségvetésének összegét jóval felülmúlták a fejlesztés summái. Most fordult a kocka, ez részben a visszaszafogott beruházási politikából is következett. A tanácsai

gazdálkodásának elkölthető 5,5 milliárd forintból 4,2 milliárdot a költségvetés címjegyzékében könyvelhetünk el.

Azt hiszem, ha az ország anyagi helyzete a következő öt éves tervben jobb lesz a költségvetés pénzei akkor is felülmúlták majd a fejlesztést. Hiszen az elmúlt két évtized alatt városban és falun egyaránt annyi intézmény és olyan infrastrukturális háttér született, aminek üzemeltetésére egyre nagyobb összeget emészt fel. Például Szegeden elmondhatjuk, hogy a várospolitikában a hangsúly a fejlesztésről fokozatosan a város üzemeltetésére helyeződött át.

A tanácsok beruházási politikájában az elsőbbség jövőben is a lakásépítés marad. Érthető, hiszen tízezrek várnak új otthonra. Ha az állam nem is tud annyi szociális lakást építeni, mint az elmúlt évtizedben, mégis jelentős anyagiakkal járul hozzá a magánlakás-építés háttérének biztosításához, a közművesítéshez. Egyébként a fejlesztésre szánt összeg egyharmadát a célszerűségi lakásépítésnél használják fel.

A számokat tovább böngészve: a tanácsai gazdálkodásban 1985-ben sem lesz semmi olyan rendkívüli, ami megkülönböztetett figyelmet érdemel. Továbbra is érvényesek azok a politikai elvek és célok, amelyek a hatodik öt éves terv elején megfogalmazódtak. A lehetőségek — annak ellenére, hogy egyes területeken feszültségek vannak — módot adnak, hogy a tanácsok teljesítsék a pénzügyi tervet. Azonban mindig és mindenkor illik arról is, és a közigazgatási szerveknél is általános érvényű elv marad 1985-re: hatékonyabban gazdálkodjanak.

Régi mondás, kétszer ad, aki gyorsan ad. Ezt a szótartást úgy fordítanék a tanácsokra, olcsóbban építenek, ha gyorsabban ruháznak be. Még mindig nem elegendő az építőkapa, és ebből következően az elhúzó beruházásoknál az árak évről évre emelkednek. Efelé kerülendők — a milliós tételben kifejezhető pénzmennyiség — a költségvetés programját — esetenként a fejlesztési program, a stratégia jobban harmonizálhatna a valóságos lehetőségekkel.

Halász Miklós

Tervszerű visszavonulás? (2.)

Kevesebb munka - versenyben

Az OTP lakásépítési osztályvezetője, Kiss Ferencné az egyik legjelentősebb megbízó szemszögéből értékelte a mostani viszonyokat. Ahogy folyamatosan emelkednek a lakások, az emberek egyre inkább megnézik, mit kapnak a pénzükért. A lakótelepi lakások beosztására, alapterületére, egyre több a panasz. A panel kiváló, de mi kell neki, így egyre nehezebb nagy alapterületű, 2+2-es lakásokat eladni. No nem azért, mert az emberek nem szeretik a kényelmet, inkább a 300 ezer forint körüli árriasztja el őket.

Felsővárosban az új ház mellett felépülő 240 lakos rész a DELÉP új SK-34-es és SV-32-es saját kidolgozású típusaiból készült. A változatosabb, tetszősebb forma mellett az új műszaki előírásoknak is meg kell felelnie az épületeknek. Lift nélküli ház csak 4 szintes lehet, korábban a határ öt szint volt. Az 1986-ban életbelépő új hő- és hangtechnikai szabvány miatt a külső paneleket egy centiméterrel vastagabb szigetelést tesznek, így maga a fal átmérője is növekszik. Ez mind szép, csak ezek az időjárás- és hővédelem drágítják az építést. A Rókus II-es ütemben már az egész lakótelep így épül, 7–8 típusból.

Es itt jutottunk el a verseny forgalmához. A kitűzött időpontig a DELÉP tervező irodája 20 tervet nem jelent meg új tervekkel. Amikor kiderült, hogy jelentős munkát veszítettek, már ók is adtak volna új megoldásokat. Lépésről lépésre kerültek, a DELÉP elfogadott tervéből épül fel Rókuson több éven át 1836 OTP-s lakás, amiből jövőre 180–250 készül el. Hatszáz lakásra szól az első program, a további ütemet

a fizetőképes kereslet szabja meg. Észak-Újszegeden tovább épülnek a panel családi házak, tervezik a 8 lakásos, 3 szintes kistársasházak létesítését is. Csak vevo kell rá. És innen már nehezen tervezhető a folyamat gyorsasága.

Ha már a lakásépítésnél tartunk, érdemes közelebbről megismerkedni a DÉTI-vel, a DELÉP tervező irodájával. Csala János műszaki főosztályvezető sorolja munkájuk fő feladatait. Vállalati belső megbízásokra, a házigyári lakásépítés részfeladataira fokozatosan épült ki a szervezet. A DELTERV-vel és a CSOMITERV-vel kialakult a munkamegosztás. Elsősorban a megvalósítási tervek, résztervezők, elem- és sablontervek készülnék itt. Altervezőként munkahelyi organizációs terveket adnak. A kevesebb megrendelést itt sikerült ellensúlyozni. Szegeden az OTP-lakások építészeti tervezési munkáját is elnyerték. Ebben az új helyzetben ismét végig kell gondolni az együttműködés lehetőségeit. Más tervező vállalatokkal együtt lehetne indulni versenytárgyalásokon. Annál is inkább, mivel az állami pénzügyi megvalósuló jelentősebb munkák odaítélésénél kötelező a versenytétel.

A DELÉP építőipari háttérrel rendelkező komplex tevékenység kiteljesítésére törekednek, úgy mond a tervező az ottani vezetőkkel. Az észak-újszegedi családi házak létrehozása már hozson lízót ehhez a formához. A beruházók idegenkednek a fővállalkozói megbízástól, csak a generálkivitelezést kérik. Tartalék és a családi házak tervezése és építése. Kisvállalkozási irodájuk a vgmk-k munkavégzési lehetőségeit nyilvánprogram, a további ütemet

A versenytárgyalásokkal még gondok vannak, a DELTERV-nél az a tapasztalat, hogy a versenyzés szabályai kialakulatlanok. Kezdenek ugyan megjelenni rendeletek, csak egy kicsit az élet mögött haladnak. Még gyakorolni kell a tisztességes játékszabályokat. Egy probléma van csak, hogy előtérbe kerülnek a vállalatok mehetnek tönkre. Hihetetlen, de egy nyolc tantermes iskola tervezésére is számtalan jelentkező vállalkozna. Előfordult, hogy egy jelentősebb megbízásra rajtuk kívül még 57 sorstársuk jelentkezett.

A SZÓVTERV országos szervezet, 35 évre a SZOVOSZ hívta életre. Kezdetben áruházak, vendéglők, később szövetkezeti lakások tervezését, beruházási feladatait látták el. Budapestén 3 nagy irodájukból egy maradt meg. A szegedi iroda vezetője, Ferenc László is gonderthelt. Jelentős érvágás volt, amikor 1980-ban a környező áfészek saját munkáikra közös tervezőirodát hoztak létre. Jelenleg nyolcan dolgoznak ott, versenyezni nem lehet velük, nem tervezési díjban, hanem munkabérekben fizetik őket. Az itteni létszám az idén hatalmas csökkent, most tizenhatan vannak. Elsősorban a feldolgozó munkát végző segédek, árazók, gépírók mentek el. Az ittmaradó tervezők az alkotás mellett kénytelenek saját maguk kidolgozni a részleteket sőt költségvetést is készíteni. Nyolcvanötvenévesek már megrendeléseik, ez kért nekik elég. A többi folyamatosan meg kell szerezni. Ha országosan valóban sok is a tervezési kapacitás, a bizonytalanság ellenére nem szabad könnyen feladni.

Tóth Szeles István
(Folytatjuk.)